

RAZVOJ ► Ruralni razvoj u Hrvatskoj - mogućnosti i izazovi

Ljude i znanje vratiti na selo

Marinko PETKOVIĆ

Regionalni skup pod nazivom »Ruralni razvoj u Hrvatskoj - mogućnosti i izazovi« na kojem su sudjelovali i strani predstavnici održan je nedavno u Skradu. Skup je pripremljen u sklopu projekta »Održiva budućnost ruralnih područja u Hrvatskoj«, u partnerstvu s nizozemskom organizacijom Milieukontakt International. Lidija Pavić-Rogošić iz udruge Održivi razvoj zajednice (ODRAZ) kaže da održivi razvoj mora voditi računa i o društvenim potrebama, naročito marginaliziranih skupina te skrbiti o okolišu. Spomenula je i prepreke u ostvarenju održivog razvoja u Hrvatskoj kao što su sektorska koncepcija rada Vlade i nedovoljna međuresorna koordinacija.

Izostaje okomita i horizontalna suradnja jer je odlučivanje centralizirano, a lokalna uprava i ostali sudionici na lokalnoj razini su slabi. Mana je i slabost gospodarstva kao i civilnog društva kao partnera središnjoj vlasti te kratkotrajnost programskih i financijskih poticaja. Povoljno je pak da su izrađeni regionalni i lokalni razvojni programi i planovi te da postoje ciljani programi poticanja održivog lokalnog razvoja. Treba iskoristiti mogućnosti kandidiranja projekata kako bi se financirali iz europskih fondova. Treba nastaviti jačati razvojne kapacitete na lokalnoj razini i civilni sektor, što pridonosi smanjenju nejednakosti među sektorima u društvu.

Pavić-Rogošić tvrdi da se pod pojmom ruralnog prostora ne misli samo na selo, već na sva područja izvan gradskih aglomeracija te da gospodarsko obilježje nije samo poljoprivreda već i ukupnost ostalih funkcija: rad, stanovanje, opskrba, obrazovanje, promet, korištenje slobodnog vremena, sport i rekreacija, turizam... Među članicama Europske unije nema zajedničke definicije ruralnog prostora, pa se u većini zemalja kao temeljni kriterij za razlikovanje regija prema ruralnosti koristi gustoća naseljenosti. Ta je definicija zbog svoje široke primjene usporediva na međunarodnoj razini. Obilježja ruralnog prostora Hrvatske su rijetka naseljenost, depopulacija, starost i izumiranje stanovništva, nedostatak vitalnog stanovništva te nestajanje tradicionalne strukture naseljenosti.

Pavić-Rogošić smatra da

treba riješiti glavne probleme: nedovoljno uvažavanje posebnosti ruralnog prostora, dugotrajnu razvojnu zapostavljenost tih krajeva, gubitak vitalnosti, sposobnost i samopouzdanja stanovništva. Jedan od glavnih izazova je kako vratiti ljude i znanje u ruralna područja. U Gorskom kotaru je 2001. godine bilo 4425 stanovnika manje nego 1991. kad ih je tamo živjelo 30.545. Zbog depopulacije nastaju brojne teškoće: od ekonomskog i socijalnog raslojavanja do toga da se na velikim površinama gube naslijeđene karakteristike ruralnog pejzaža. Glavni je cilj zaustaviti depopulaciju, a posebni su ciljevi smanjiti stopu iseljavanja i izoliranosti. Tugomir Majdak, načelnik Sektora za pro-

venstveno na poljoprivrednike. Princip pristupa je bio »odozgo prema dolje«, a o sustavima potpora odlučivalo se na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Lokalne sudionike uglavnom se nije poticalo da prihvate vještine koje bi im omogućile da kroje budućnost svojih područja. Taj pristup nije dao očekivane rezultate, pa je osmišljen novi, nazvan LEADER (veze među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva). Nova metoda poticanja ruralnog razvoja na lokalnoj razini polazi od pretpostavke da su, s obzirom na raznovrsnost europskih ruralnih područja, razvojne strategije uspješnije, ako o njima odlučuju i provode ih lokalni sudionici na lokalnoj razini, uz potporu jas-

EMICA ELVEĐI

Glavni je razvojni cilj zaustaviti depopulaciju ruralnih prostora

Vallis Colapis

Krunoslav Mlačak iz općine Kamanje predstavio je projekt osnivanja lokalne akcijske skupine Vallis Colapis (dolina Kupe). Ona obuhvaća područja u Karlovačkoj županiji smještena uz rijeku Kupu (Grad Ozalj, općine Kamanje, Žakanje, Ribnik i Netretić) te u budućnosti Belu krajinu u Sloveniji. Suradnja je počela osmišljavanjem projekata koji bi se mogli natjecati za financiranje iz Unijinih fondova, a u rujnu je potpisan sporazum o uspostavi partnerstva Vallis Colapis. Dogovorene su prve aktivnosti: okrupnjavanje turističkih zajednica i osnivanje razvojne agencije za Vallis Colapis te koordinacije udruga za neformalnu kulturu i sport mladih.

gramiranje i upravljanje programima EU u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, drži da je IPA novi jedinstveni instrument pretpristupne pomoći državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za razdoblje do 2013.

U Uniji se razmišlja o novom pristupu razvoju ruralnih područja, kaže Ivan Ciprijan, stručni savjetnik Ministarstva. Prije dvadesetak godina iskušani su razni pristupi ruralnom razvoju, koji su bili tipično sektorski i usmjereni pr-

nih procedura, relevantnih javnih uprava i tehničku pomoć za prijenos dobrih praksi. Prema nacrtu, lokalne akcijske grupe u Hrvatskoj obuhvaćale bi područje sa 5000 do 150.000 stanovnika, uključujući općine i gradove do 25.000 stanovnika. »LEADER ohrabruje ruralna područja na kompetitivnost, korištenje vlastitih potencijala i prevladavanje prepreka da tamo živi pretežno staro stanovništvo, da je niska razina usluga i mogućnosti zapošljavanja«, zaključuje Višnja Jelić Mück iz udruge Odras.